

SUUDİ ARABİSTAN

ÜLKE RAPORU

24.03.2016

YÖNETİCİ ÖZETİ

- ❖ Uludağ İhracatçı Birlikleri'nin kayıtlarına göre, Bursa'dan Suudi Arabistan'a ihracat yapan 545 firma bulunmaktadır.
- ❖ 31.12.2015 tarihi itibarıyla Ekonomi Bakanlığı'nın Türkiye'de Faaliyette Bulunan Yabancı Sermayeli Firmalar Listesi'ne göre Bursa'da Suudi Arabistan sermayeli 6 firma faaliyet göstermektedir.
- ❖ Suudi Arabistan dış ticareti 2014 yılı itibarıyla ihracatta yaklaşık 346 Milyar dolardır. İthalatta ise 154 milyar dolar civarındadır.
- ❖ Bursa ve Suudi Arabistan arasında gerçekleşen ticarete baktığımızda, ihracatımız 2015 yılı itibarıyla 155 milyon dolar iken ithalatımız ise 27 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.
- ❖ Dünya üzerindeki en büyük petrol ihracatçısı konumunda bulunan SA, dünya genelindeki kanıtlanmış petrol rezervlerinin yaklaşık % 20'sine sahiptir. SA bütçe gelirlerinin yaklaşık % 80'i, GSYH'nın % 45'i, SA ihracatının ise % 90'ı petrole dayalıdır. Ekonomik faaliyetlerini çeşitlendirmeye ve petrole bağımlı bir ekonomik model olmanın ötesine geçmeye gayret eden SA, son yıllarda başta insan sermayesi olmak üzere alt yapı yatırımlarına önem vermekte, petrol dışı sektörler ile özel sektörün ekonomideki payını ve ağırlığını artırmaya gayret etmektedir.
- ❖ 2010-2014 yıllarını kapsayan Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda 1.44 trilyon SAR tutarında harcama planı vardır
- ❖ Ülkede hidrokarbon kaynaklarına ulaşılabilmesi sayesinde petrol arıtma ve petrokimyasal üretim kapasitesinde önemli artışlar sağlanmıştır. Son yıllarda hızlı bir gelişme gösteren petro-kimya sektörünün hammaddesi, "Master Gaz Sistemi" tarafından dağıtılan doğal gaz dayalıdır. Petrol gelirleri ve ucuz enerji ise tarım sektörünü ve diğer sanayilerin (demir çelik ürünleri, inşaat malzemeleri, gıda işleme, mühendislik, kimyasallar ve metal üretimi gibi) gelişmesine yardımcı olmaktadır.
- ❖ Kamu yatırımlarının artırılarak ekonomik çeşitliliğin sağlanması ve yabancı yatırımcıların ülkeye çekilmesi, yüksek yaşam standartlarının korunması açısından önem verilen bir husustur. Aynı zamanda, bakanlıklarda ve diğer kamu kuruluşlarında da özel yatırımların çeşitli yollarla teşvik edilmesi ile ilgili çalışmalar yürütülmektedir.

22.03.2016

SUUDI ARABİSTAN ÜLKE RAPORU

1) BURSA İLE SUUDİ ARABİSTAN DIŞ TİCARETİ

Bursa- Suudi Arabistan Dış Ticaret Değerleri \$

YIL	İHRACAT	İTHALAT	HACİM	DENGE
2013	99.310.005	13.479.460	112.789.465	85.830.545
2014	123.070.308	24.230.857	147.301.165	98.839.451
2015	155.314.842	27.444.959	182.759.801	127.869.883

Kaynak: TÜİK

2) TÜRKİYE İLE SUUDİ ARABİSTAN DIŞ TİCARETİ

Suudi Arabistan'ın Dış Ticareti(Milyar Dolar)					
	2010	2011	2012	2013	2014
İhracat	251,1	364,7	388,4	375,8	346,6
İthalat	106,8	131,6	155,5	163,7	154,1
Ticaret Hacmi	357,9	496,3	543,9	539,5	500,7
Ticaret Fazlası	144,3	233,1	232,9	212,1	192,5

Kaynak:Trademap

Suudi Arabistan petrol ihracatında lider ülke konumundadır. Ham petrol ihracatının düzeyi OPEC tarafından izlenen dünya petrol pazarı politikalarına bağlı olarak değişim göstermektedir. Suudi Arabistan'ın coğrafi konumu re-eksport ticarete olanak sağlamaktadır.

Dünya üzerindeki en büyük petrol ihracatçısı konumunda bulunan SA, dünya genelindeki kanıtlanmış petrol rezervlerinin yaklaşık % 20'sine sahiptir. SA bütçe gelirlerinin yaklaşık % 80'i, GSYH'nın % 45'i, SA ihracatının ise % 90'ı petrole dayalıdır. Ekonomik faaliyetlerini çeşitlendirmeye ve petrole bağımlı bir ekonomik model olmanın ötesine geçmeye gayret eden SA, son yıllarda başta insan sermayesi olmak üzere alt yapı yatırımlarına önem vermekte, petrol dışı sektörler ile özel sektörün ekonomideki payını ve ağırlığını artırmaya gayret etmektedir.

3) BURSA'DAN SUUDİ ARABİSTAN'NE İHRACAT YAPAN FİRMALAR

Uludağ İhracatçı Birlikleri'nin kayıtlarına göre, Bursa'dan Suudi Arabistan'a ihracat yapan 545 firma bulunmaktadır.

4) SUUDİ ARABİSTAN EKONOMİK VE SOSYAL GÖSTERGELER

GSYİH (Milyon \$)	648.971
KBGSYİH (\$)	53.149
Büyüme Oranı (%)	2,9
Nüfus	31.386.000
Yüzölçümü (km²)	2.150.000
Başkent	Riyad

Ekonomik Yapı

Dünyanın en önemli petrol ekonomisi olan ve bugün sahip olduğu rezervler ile 90 yıl süre ile petrol gelirlerini sürdüreceği tahmin edilen Suudi Arabistan petrol fiyatlarının uluslararası piyasalarda gösterdiği iniş ve çıkışlardan doğrudan etkilenmektedir. Ham petrol üretimi yanında ekonomi içerisinde petrole dayalı sanayilerin ekonomi içerisindeki ağırlığı ve toplam ihracat ve kamu gelirlerinin %90'ının petrol ve ilgili sektörlerden oluşması nedeniyle Suudi Arabistan'ın ekonomik performansında petrol fiyatlarının önemli bir etkisi vardır.

2010-2014 yıllarını kapsayan Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda 1.44 trilyon SAR tutarında harcama planı vardır.

Kamu gelirlerinin %85-90'ı, ihracat gelirlerinin ise %90'ı petrol sektöründen elde edilmektedir. Ülkede hidrokarbon kaynaklarına ulaşılabilmesi sayesinde petrol arıtma ve petrokimyasal üretim kapasitesinde önemli artışlar sağlanmıştır. Son yıllarda hızlı bir gelişme gösteren petro-kimya sektörünün hammaddesi, "Master Gaz Sistemi" tarafından dağıtılan doğal gazı dayalıdır. Petrol gelirleri ve ucuz enerji ise tarım sektörünü ve diğer sanayilerin (demir çelik ürünleri, inşaat malzemeleri, gıda işleme, mühendislik, kimyasallar ve metal üretimi gibi) gelişmesine yardımcı olmaktadır.

Suudi Arabistan'daki zenginliğin büyük kısmı bir sermaye ve finans merkezi olan Riyad'da, ve Krallık ailesinin geldiği Nejd'de toplanmıştır. Petrol ve doğal gaz yataklarının, dolayısıyla da sanayinin doğu (Körfez) kıyılarında toplandığı görülmektedir. Kızıldeniz kıyısındaki Hicaz bölgesinde yer alan Cidde Limanı ile Mekke ve Medine de diğer önemli bölgelerdir. Abqaiq-Yanbu petrol boru hattının kurulması ile birlikte Batı'daki kıyılarda da endüstriyel gelişim başlamıştır.

Suudi Arabistan halkı ithalatın büyüklüğüne rağmen, oldukça yüksek bir refah seviyesinde yaşamaktadır. Halkın barınma sorunu bulunmamakta olup, genellikle geniş ve serin evlerde yaşamaktadır. Sıcak iklim

nedeniyle ince giysiler tercih edilmektedir. Lüks arabalar yoğun talep görmektedir. Sağlık ve eğitim hizmetleri devlet tarafından temin edilmektedir. Ev hizmetleri dahil tüm zahmetli işler yabancılar tarafından yapılmaktadır.

Suudi Arabistan hükümetinin ekonomiyle ilgili öncelikli hedefi, tabii kaynaklara ve yabancı emeğe bağımlılığı azaltarak geleceğe daha fazla güvenle bakabilmektir. Bunun için yerli sanayinin gelişmesi teşvik edilirken yabancı işçi çalıştırılması üzerine sınırlamalar getirilmiştir. Suudi Arabistan'da yerlilere yabancı işçi getirme ve kefil oldukları bu yabancılardan kefalet bedeli alma izni verilmiştir.

Doğal kaynaklara bağımlılığı azaltma hedefleri doğrultusunda "Kral Abdullah Şehri" isimli yeni bir şehir oluşturma planı uygulanmaya başlanmıştır. 30 milyar \$ harcanarak oluşturulacak bu şehrin bir sanayi şehri olması planlanmaktadır. Kral tarafından desteklendiği için gelecek yıllarda bu şehirde yapılacak yatırımlara teşvikler sağlanması muhtemeldir.

Suudi Arabistan petrol ihraç edip ihtiyacı olan mal ve hizmetleri ithal etmek şeklinde petrol kaynaklarından yararlandığı gibi, bu ucuz enerji kaynağını kullanarak refah düzeyini artırmıştır. Ucuz petrol fiyatları sayesinde kapalı alanların serinletilmesi, asfalt yollar yapılması, deniz suyunun tatlı suya çevrilmesi ve elektrik kullanımı düşük maliyetlerle gerçekleştirilebilmektedir. Petrolün hammadde olarak kullanıldığı sanayi tesisleri kurularak çoğu ürün düşük maliyetle üretilebilmektedir.

Ekonomi Politikaları

1970'li yıllarda petrol fiyatlarında yaşanan yükselme nedeniyle Suudi Arabistan otoriteleri halkın refahını artırmak için vergi oranlarını düşürmüş, çeşitli teşvikler vermiş, kamu sektörü istihdamını ve ücretlerini artırmış, altyapı projeleri, askeri donanım ve sağlık hizmetleri gibi alanlarda bir refah devleti haline gelmiştir. Kamu harcamaları üzerindeki kararlar genellikle şeffaflıktan uzak ve plansız bir şekilde alındığı için ve petrol fiyatlarına ilişkin tahminler bazı dönemlerde gerçekçi olmadığı için beş yıllık kalkınma planlarına ve yıllık bütçelerine uyulmakta zorluk çekilmiştir. Suudi Arabistan Riyali'nin 1986 yılından beri 1ABD\$: 3,745SAR üzerinden ABD Doları'na endekslenmesi, petrol fiyatlarına ya da kamu harcamaları politikalarına bağlı olarak döviz kurunda ve faiz oranlarında yaşanabilecek istikrarsızlıkları bir ölçüde engellemiştir.

1998 yılında petrol fiyatları dibe vurduğunda mali disiplin uygulamasına (yüksek vergiler ve kamu hizmetlerinden yüksek bedeller alınması, daha az sübvansiyon verilmesi ve kamu sektöründe istihdamın azaltılması) geçilmesi gündeme gelmiştir.

2004-2006 yılları arasında petrol fiyatlarının yeniden artışa geçmesi sonucunda mali disiplin uygulanmasına ilişkin planlar rafa kaldırılmıştır. 2006 yılında bütçe fazlası 265 Milyar SAR'ne (71 Milyar Dolar ya da GSYİH'nin %20,3'ü) ulaşmıştır.

2007 yılı için ise bütçe fazlasının değeri 179 Milyar SAR (GSYİH'nin %12,5'i) olarak gerçekleşmiştir. Bütçe fazlası daha çok, kamu borçlarının (Sosyal Sigortalar Kurumu, Emekli Aylıkları Kurumu ve bankalar tarafından yaratılan) ödenmesi için kullanılmaktadır. 2003 yılında GSYİH'nin %82'sini oluşturan kamu borçları, 2003 yılından sonra yeniden azalmaya başlamış olup, GSYİH'nin %18,7'sine gerilemiştir.

Kamu ücretlerindeki ve teşviklerdeki artışın sürmesine rağmen, bütçede yatırım harcamalarının da artırılması hedeflenmektedir. 2008 bütçesinde sermaye yatırımlarına (eğitim, sağlık, yol yapımı, su projeleri, kentsel ve endüstriyel altyapı ve teknoloji yatırımları) ayrılan miktar, toplam harcamaların %40'ına (SR 165 milyar) karşılık gelmiştir.

Kamu yatırımlarının artırılarak ekonomik çeşitliliğin sağlanması ve yabancı yatırımcıların ülkeye çekilmesi, yüksek yaşam standartlarının korunması açısından önem verilen bir husustur. Aynı zamanda, bakanlıklarda ve diğer kamu kuruluşlarında da özel yatırımların çeşitli yollarla teşvik edilmesi ile ilgili çalışmalar yürütülmektedir.

Hızla artan genç nüfusa iş imkânları yaratılamamasının göçmen işçilerin sayısı artmaya devam ettiği sürece sosyal düzen üzerinde büyük bir tehdit oluşturacağı tahmin edilmektedir. Bu nedenle bir yandan işgücünün eğitim seviyesinin yükseltilmesi ve niteliklerinin geliştirilmesine çalışılmakta, bir yandan da bazı sektörlerde yalnızca Suudiler'in istihdam edilmesi uygulamasına geçilmektedir.

5)BURSA'DA SUUDİ ARABİSTAN SERMAYELİ FİRMALAR

31.12.2015 tarihi itibarıyla Ekonomi Bakanlığı'nın Türkiye'de Faaliyette Bulunan Yabancı Sermayeli Firmalar Listesi'ne göre Bursa'da Suudi Arabistan sermayeli 6 firma faaliyet göstermektedir.